

cizincích; cizincích, kteří na území ČR obdrželi azyl; cizincích nelegálně migrujících či bývalých cizincích, kteří nabyli státní občanství ČR.

Vydání publikace bylo financováno z prostředků určených na realizaci Koncepce integrace cizinců na území České republiky v roce 2007.

Český statistický úřad provozuje následující internetovou stránku:

<http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/uvod>

(příp. www.czso.cz – oddíl Lidé a společnost)

na níž je možné nalézt aktuální informace ze základních oblastí života cizinců v ČR, odkazy na instituce zabývající se problematikou cizinců, odkazy na legislativu atp. Stránky jsou členěny v informace o bydlících cizincích v ČR (evidence ŘS CPP MV ČR, vč. základních demografických údajů), v informace o cizincích během roku přistěhovalých, či vystěhovalých, cizincích ekonomicky aktivních, žadatelích o azyl, azylantech, či osobách, které nabyly státní občanství ČR; dále jsou zde zahrnuty údaje o cizincích pocházejících z následujících oblastí: vzdělání, kriminalita, zdravotní péče či nelegální migrace.

Stránka rovněž obsahuje elektronickou podobu všech publikací, které ČSÚ na toto téma vydal, včetně každoročně vydávané datové publikace s názvem: „Cizinci v České republice“.

Metodické poznámky

1) Cizinci s povoleným pobytem na území ČR

Údaje týkající se cizinců s povoleným pobytem na území ČR vycházejí z evidence Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie MV ČR.

Vymezení pojmu cizinec: Za cizince jsou v České republice považovány osoby s jiným než českým státním občanstvím, osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvím, z nichž žádné není státním občanstvím ČR.

Národnost – státní občanství: Národnost bývá často zaměňována za státní občanství. Národností se rozumí příslušnost k národu, národnostní nebo etnické menšině. Národnost je údajem deklaratorním, založeným na identifikaci s určitou národností nebo etnickou skupinou. Volba národností je subjektivním rozhodnutím jedince, nicméně bývá spojena s objektivními kritérii jeho identity, spojujícími kulturní a behaviorální dimenze. Státní občanství vychází ze vztahu mezi občanem a státem (údaj o něm je uveden v osobních a cestovních dokladech), přičemž je tento pojem svázán s určitými právy a povinnostmi. Národnost je v ČR zjišťována pouze ve Sčítání lidu, domů a bytů, oproti tomu informace o státním občanství (tím že vychází z oficiálních dokumentů) je součástí řady registrů a evidencí.

Cizinci mohou státní občanství ČR nabýt prohlášením, a to na základě §18a,b,c zák. č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství ČR, ve znění pozdějších úprav – tímto způsobem mohou státní občanství ČR nabýt občané Slovenska. Prohlášením lze státní občanství ČR nabýt rovněž na základě zák. č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů, ve znění zák. č. 320/2002 Sb. Státní občanství ČR je zároveň možno nabýt udělením, a to na základě §7 zák. č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství ČR, ve znění pozdějších úprav.

Vymezení pobytu cizince v ČR: Vstup, pobyt a vycestování z území České republiky je v kompetenci Policie ČR, Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR. Cizinec smí na území ČR pobývat přechodně nebo trvale. Policie může z důvodů stanovených zákonem nevydat cizinci vízum k pobytu (přechodnému i trvalému). Důvody pro neudělení víza nebo jiného povolení k pobytu (přechodnému i trvalému)

jsou vymezeny zákonem. (Pobyt cizinců v ČR se řídí zákonem č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců, a zčásti také zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav.)

V publikaci jsou zahrnuty následující kategorie cizinců pobývajících v ČR (dle zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, právní úprava platná k 31. 12. 2006):

1. občané zemí EU, Norska, Švýcarska, Islandu a Lichtenštejnska (zkráceně „občané EU“) a jejich rodinní příslušníci.

(Rodinní příslušníci občanů EU (ve smyslu § 15a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) mají zvláštní pobytový režim (hlava IV. zákona č. 326/1999 Sb.) pouze za předpokladu, že občan EU na území pobývá na základě zvláštního pobytového povolení nebo o takové povolení žádá.)

- ❖ občané EU a jejich rodinní příslušníci pobývajících na území ČR na základě **potvrzení k přechodnému pobytu**. Jedná se o potvrzení nárokové, které by mělo ulehčit občanům EU jednání s úřady. Pobyt v ČR v rámci tohoto potvrzení se započítává do doby rozhodné pro žádost o povolení k trvalému pobytu.
- ❖ občané EU a jejich rodinní příslušníci pobývajících na území ČR **s povolením k trvalému pobytu** (občan EU získá povolení k trvalému pobytu (§87h zákona č. 326/1999 Sb.) (i) po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu bez dalších podmínek, (ii) pokud je na území zaměstnán a pobývá zde nepřetržitě po dobu nejméně 3 let, (iii) bez ohledu na dobu strávenou v ČR, jestliže je rodinným příslušníkem státního občana ČR, který je na území přihlášen k trvalému pobytu, nebo rodinným příslušníkem občana jiného členského státu EU, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu na území). Průkaz o povolení k pobytu pro státního příslušníka členského státu Evropských společenství je v případě povolení trvalého pobytu vydáván s platností na 10 let (§87r odst.4 zák. č. 326/1999 Sb.). Rodinnému příslušníku občana EU je vydáván průkaz o povolení k pobytu s dobou platnosti shodnou s dobou platnosti průkazu vydaného občanu EU.

2. občané zemí mimo EU (zkráceně „občané třetích zemí“)

- ❖ občané třetích zemí pobývajících v ČR na základě **víz nad 90 dní**. Vízum tohoto typu nově nelze prodloužit. Maximální platnost tohoto víza je jeden rok; navazuje na něj povolení k dlouhodobému pobytu (viz níže).
- ❖ občané třetích zemí **s povolením k dlouhodobému pobytu**. Jedná se o povolení navazující na víza nad 90 dní, vydává se na dobu jednoho roku a po uplynutí této lhůty je lze prodloužit.
- ❖ občané třetích zemí pobývajících v ČR na základě **povolení k trvalému pobytu**. (o trvalý pobyt lze požádat (§66-68 zákona č. 326/1999 Sb.) (i) obecně za 5 let nepřetržitého pobytu na vízum nad 90 dní nebo povolení k dlouhodobému pobytu v ČR bez dalších podmínek nebo, (ii) po 4 letech nepřetržitého pobytu, a to cizinci, který na území pobývá v rámci přechodného pobytu po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany, (iii) po 2,5 letech, pokud jde o úspěšně absolventy pilotního projektu MPSV „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“, (iv) bez ohledu na délku předchozího pobytu, pokud o trvalý pobyt žádá za účelem soužití se svým rodinným příslušníkem, který je občanem ČR s trvalým pobytem v ČR nebo v případě humanitárních nebo jiných důvodů hodných zvláštního zřetele)

3. cizinci bez ohledu na hranice EU

- ❖ **cizinci pobývajících v ČR v rámci dočasné ochrany** (na základě zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců a na základě nařízení vlády nebo rozhodnutím Rady Evropské unie; jedná se o opatření při hromadném exodu v důsledku ozbrojeného konfliktu, živelné pohromy nebo soustavného porušování lidských práv v zemi původu, které by mělo chránit exulanti a poskytnout jim dočasné útočiště do doby odeznění kritické situace. Cizinci podléhající dočasné ochraně a strpění jsou Cizineckou policií vedeni a vykazováni v rámci povolení k dlouhodobému pobytu).

Dlouhodobé pobyty nad 90 dnů: Mezi dlouhodobé pobyty nad 90 dnů byly zařazeny pobyty: přechodné, dlouhodobé a víza nad 90 dnů, tedy všechny „netrvalé“ typy pobytů splňující časovou podmínku „delší 90 dnů“.

Účely pobytu:

V publikaci uvedené účely pobytu vycházejí z mezinárodní taxonomie migračních toků, tj. původní účely pobytů zjišťované Cizineckou a pohraniční policií ČR byly na tuto taxonomii převedeny. Rozlišovány jsou následující účely pobytu:

1. studium a praxe
2. podnikání na živnostenský list
3. účast v právnické osobě
4. zaměstnání
5. ostatní ekonomické aktivity
6. volné právo usídlení (krajané..)
7. usídlení (povolení k trvalému pobytu)
8. rodinní příslušníci a sloučení rodiny
9. azylanti
10. žadatelé o azyl; humanitární statut; dočasná ochrana
11. osoby bez platných povolení čekající na repatriaci
12. jiné

2) Ekonomicky aktivní cizinci v ČR

Údaje týkající se ekonomicky aktivních cizinců pocházejí ze dvou zdrojů, a to z:

1. *Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (Správa služeb zaměstnanosti)*, které shromažďuje údaje o vydaných platných povoleních k zaměstnání cizinců, jakož i údaje o počtu informací o nástupu občanů EU/EHP a Švýcarska k výkonu práce a informací o nástupu k výkonu práce cizinců s trvalým pobytem z ostatních zemí (zmíněné údaje vycházejí z registrací úřadů práce)
2. *Ministerstva průmyslu a obchodu ČR*, jež poskytuje data za cizince, kteří v ČR získali živnostenská oprávnění.

Obdobně jako v případě cizinců s jednotlivými typy pobytů na území ČR, došlo v souvislosti se vstupem ČR do EU k rozšíření počtu kategorií osob. Změna se týká cizinců v postavení zaměstnanců, nově nazvaných jako cizinci evidovaní úřady práce. Od 1. května 2004 občané EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinní příslušníci již nejsou z hlediska

zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, považováni za cizince a v souladu s tímto zákonem mají stejné právní postavení jako občané České republiky, tzn., že mají v ČR volný přístup na trh práce. K těmto osobám (tj. občanům EU/EHP, Švýcarska a jejich rodinným příslušníkům – stejně jako k cizincům z tzv. třetích zemí s trvalým pobytem v ČR) se z pohledu zaměstnavatele váže informační povinnost (povinnost písemně informovat o zaměstnávání těchto osob příslušný úřad práce). Ostatní cizinci, kteří nejsou občany EU/EHP a Švýcarska ani jejich rodinnými příslušníky, či kteří v ČR nemají trvalý pobyt, mohou nadále vykonávat práci na území ČR za podmínky, že obdrželi povolení k zaměstnání a povolení k pobytu, pokud zákon o zaměstnanosti nestanovuje jinak.

Ekonomicky aktivní cizinci

1. cizinci evidovaní úřady práce (MPSV ČR)
2. cizinci s živnostenským oprávněním (MPO ČR)

Cizinci evidovaní úřady práce

1. cizinci v postavení zaměstnanců
2. cizinci – společníci, členové a statutáři obchodních společností a družstev, kteří se kromě účasti na řízení společnosti věnují plnění tzv. běžných úkolů (tyto osoby jsou nově, na základě zák. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti povinny zažádat úřad práce o povolení k zaměstnání (viz. §89 příslušného zákona).

Odvětvová klasifikace ekonomických činností – OKEČ

Odvětvová klasifikace ek. činností se skládá ze 17 následujících základních kategorií:

A01	Zemědělství, myslivost a související činnosti
A02, B	Lesnictví a související činnosti; rybolov a chov ryb
C	Těžba nerostných surovin
D	Zpracovatelský průmysl
E	Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody
F	Stavebnictví
G	Obchod; opravy motorových vozidel a spotřebního zboží
H	Ubytování a stravování
I	Doprava, skladování a spoje

J	Finanční zprostředkování
K	Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti
L	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
M	Vzdělávání
N	Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby
P	Činnosti domácností
Q	Exteritoriální organizace a instituce

Klasifikace zaměstnání – KZAM

Klasifikace zaměstnání je členěna do deseti hlavních tříd:

1. Zákodníci, vedoucí a řídicí pracovníci
2. Vědeckí a odborní duševní pracovníci
3. Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci
4. Nižší administrativní pracovníci (úředníci)
5. Provozní pracovníci ve službách a v obchodě
6. Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví
7. Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé a opraváři
8. Obsluha strojů a zařízení
9. Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
0. Příslušníci armády

Detailnější rozdělení na podkategorie OKEČ, příp. informace o zařazení konkrétních zaměstnání v jednotlivé třídy KZAM jsou k dispozici na adrese:

<http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace>